

درآمد

علی مهدوی (سردبیر)

می‌توان گفت تاثیرگذارترین رکن در حرکت و برنامه‌های حوزه‌های علمیه، «شورای عالی حوزه‌های علمیه» است؛ چراکه سیاست‌گذاری‌های کلان و تعیین خط مشی حوزه‌های علمیه در دستان مصوبات و تصمیمات این شورا است. شورایی هفت الی نه نفره که توسط اعضای محترم جامعه مدرسین برای چهار سال انتخاب می‌شوند و سکان هدایت حوزه علمیه را در دست می‌گیرند.

طبعاً قوت و پرتحرکی این شورا، موجب نشاط و حرکت پرشورتر و علمی‌تر حوزه‌های علمیه خواهد بود کما اینکه خدای ناکرده رکود و کم‌تحرکی آن باعث افت و نکس حوزه‌های علمیه است.

با توجه به اینکه در آستانه انتخابات دور هشتم شورای عالی حوزه‌های علمیه هستیم پانزدهمین پرونده مناهج با عنوان «سرنوشت حوزه علمیه و انتخابات شورای عالی» سعی دارد پیشنهاداتی را در راستای تشکیل هرچه بهتر هشتمین دوره شورای عالی ارائه کند و صدای طلاب باشد در ارائه این پیشنهادات به جامعه محترم مدرسین.

اساتید، فضلا و تمامی فرهیختگان محترم عضو مناهج، می‌توانند یادداشت‌ها و نظرات خود را برای تحریریه مناهج ارسال کنند.

فلسفه تفکیک شورای عالی و مرکز مدیریت

پرهیز از خلط سیاست‌گذاری و اجرا

علی مهدوی

شورا تاکنون، آنگونه که باید و شاید توفیق تمرکز بر سیاست‌گذاری کلان را نداشته و در موارد بسیاری عملاً به تصمیم‌گیری‌های اجرایی نیز پرداخته است. طبعاً هرچه ورود این شورا به عرصه اجرایی بیشتر باشد خلط بین وظایف شورای عالی و مرکز مدیریت هم بیشتر خواهد بود و عملاً تفکیک شورا از مرکز مدیریت، ثمره‌ی عظیم خودش را محقق نخواهد کرد.

سیاست‌گذاری‌های کلان به قدری برای حوزه‌های علمیه ضروری است که نعمت تنفس سالم برای جامعه دارای اهمیت است. چراکه حوزه علمیه را از روزمرگی، رکود، کم‌تحرکی و یأس، ایمن می‌سازد و مسیری مشخص، پردامنه و با هدفی بزرگ را پیش روی حوزه و حوزویان قرار می‌دهد.

امید است جامعه محترم مدرسین در انتخاب اعضای دور جدید شورای عالی، گزینه‌هایی را مد نظر قرار دهند که توان و تخصصی بالا در زمینه سیاست‌گذاری‌های کلان داشته باشند و از ورود به تصمیمات خرد و اجرایی بیشترین پرهیز را داشته باشند.

از ابتدای انقلاب اسلامی، حوزه‌های علمی بواسطه «شورای مدیریت»، هدایت، راهبری و مدیریت می‌شدند؛ تا اینکه در دهه هفتاد و با تشکیل شورای عالی حوزه‌های علمیه، عملاً شورای مدیریت به دو بخش شورای عالی و مدیریت حوزه‌های علمیه تفکیک شد.

فلسفه این تفکیک نیز از ابتدا روشن بود. شورای عالی باید با فراغ بال و آسودگی خاطر به سیاست‌گذاری‌های کلان و ترسیم افق بیست‌ساله و سی‌ساله برای حوزه علمیه می‌پرداخت؛ افقی که به خوبی بتواند جایگاه حوزه‌های علمیه را در مناسبات بین حوزه علمیه و اجتماع، حوزه علمیه و جهان و حتی حوزه علمیه و حکومت ترسیم و تبیین کند. مدیریت حوزه‌های علمیه هم با استفاده از معاونین مختلف مرکز مدیریت باید این سیاست‌ها را در عمل به منصه ظهور می‌نشانند.

اما با وجود این تفکیک، بسیاری از مصوبات و تصمیمات شورای عالی، گویای این است که این

به رسم تقدیر

تشکر از اعضای ادوار مختلف شورای عالی

در روزهای پایانی دور هفتم شورای عالی هستیم. به حکم ادب و وظیفه باید از تلاش‌های اعضای محترم این شورا؛ بالاخص بزرگوارانی که طی دوره‌های مختلف عضو این شورا بوده و زحمت کشیدند قدردانی شود.

گرچه طلاب و اساتید انتقاداتی -از طریق رسانه حوزوی مناهج یا دیگر طرق- مطرح داشته‌اند؛ اما باعث نمی‌شود که تلاش‌های اعضای این شورا نادیده گرفته شود. مخصوصاً اعضای که در چند دوره متوالی سکندار هدایت حوزه‌های علمیه بوده‌اند؛ امید است این بزرگواران همچنان در دیگر سنگره‌های انقلاب اسلامی و حوزه علمیه بتوانند خدمت کنند و از ثمرات علمی و اجرایی ایشان بهره‌مند باشیم.

شماره پانزدهم

خرداد ۱۳۹۹

یادداشت

پای درد دل اعضای ادوار مختلف شورای عالی

شیخ مهدی؛ استاد سطوح عالی (نام محفوظ)

شورای عالی بالاترین نهاد سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه است که همواره مسؤولیت سترگی را بر دوش داشته و دارد و می‌توان گفت هر اتفاق مبارکی که در حوزه علمیه رخ می‌دهد ریشه در تصمیمات شورای عالی دارد.

شهادت می‌دهم هیچ‌یک از اعضای فعلی شورای عالی به دنبال ریاست‌طلبی و حب جاه و مقام نیستند. همگی با نیت خالص و براساس آنچه اجتهاد کرده‌اند و تشخیص داده‌اند عمل کرده‌اند. اما شاید اینکه برخی چندین دوره متوالی است که در شورای عالی عضویت دارند این را در اذهان تداعی کند که خود این افراد راغب بوده‌اند عضو شورای عالی شوند؛ اما بنده می‌گویم ابدًا اینگونه نیست.

اگر پای صحبت هریک از اعضای که چند دوره متوالی توفیق عضویت در شورای عالی داشته‌اند بنشینید حتماً از زبان ایشان خواهید شنید: آنچه در توان داشتند در این عرصه انجام دادند و تمایل قلبی به عضویت مجدد ندارند و حتی متمایلند دیگران این مسؤولیت مهم را بپذیرند؛ اما می‌فرمایند چه کنیم که اصرار بزرگان و آقایان محترم جامعه مدرسین برای ما ایجاد تکلیف کرده و ما را وادار به پذیرش مسؤولیت می‌کند.

علمایی که عمری با آبرو زندگی کردند و در تمام عمر خویش به اسلام و انقلاب خدمت کردند آیا رواست که در این ایام که باید بر محبوبیت آنها افزوده گردد کاری شود که ناچار به پذیرش این مسؤولیت شوند و در عین حال با توجه به اینکه سالیان متمادی در این مسؤولیت بوده‌اند مورد نقد طلاب قرار بگیرند و خدای نکرده نتیجه انتقادات این باشد که شخصیت و شأنیت این بزرگواران زیر سؤال برود؟

همه می‌دانیم مشکلات امروز حوزه علمیه فراوان است و این عزیزان حقیقتاً تلاش خود را کرده‌اند؛ بجا و پسندیده است که اعضای محترم جامعه مدرسین در شرایط فعلی از گزینه‌هایی استفاده کنند که طلاب نیز همراهی بیشتری داشته باشند؛ کما اینکه شما بزرگواران می‌دانید؛ بنده و بقیه اساتید نیز آگاهیم که اعتبار جامعه مدرسین و شورای عالی باید محفوظ و مصون بماند.

باتشکر از توجهات جامعه محترم مدرسین

۶ خرداد ۱۳۹۹ ▶

پیشنهاد ویژه برای هشتمین دوره شورای عالی

شورایی «حقیقی - حقوقی»

علی مهدوی

یکی از سؤالات مطرح درباره «دستگاه عظیم حوزه علمیه» این است که محل همفکری و هم‌افزایی قوای مختلف حوزه علمیه کجاست؟ ربط و هماهنگی بین مرکز خدمات و مرکز مدیریت، ارتباط دفتر تبلیغات با شورای عالی و مرکز مدیریت و... دقیقاً چگونه و با چه فرایندی است؟

قطعاً این نهادها بی‌ارتباط با یکدیگر نیستند و شاید گاهی تفاهم‌نامه‌هایی هم با یکدیگر امضا کنند؛ اما آن ربط پیوسته و هماهنگی لازمی که باید بین آنها باشد مخفی و غایب است؛ همین امر، حرکت این دستگاه عظیم را کند و همرا با خلل و فرج‌هایی خواهد کرد. چه بسا کارویژه‌ای لازم در برنامه هیچ‌یک از دستگاه‌ها نباشد و چه بسا مأموریتی به شکلی موازی و پرنقصان، توسط دو یا سه نهاد پیگیری می‌شود!! حتی شاید برخی اذعان کنند حوزه علمیه به مجموعه‌ای از جزایر مستقل تبدیل شده است.

به نظر می‌رسد بهترین نهادی که می‌تواند ربطی محکم بین تمام بازوان مختلف فکری و اجرایی حوزه علمیه باشد «شورای عالی

حوزه‌های علمیه» است؛ و این مهم وقتی محقق خواهد شد که این شورا، ترکیبی «حقیقی-حقوقی» پیدا کند؛ چیزی شبیه مجمع مصلحت نظام. تنها در اینصورت سیاست‌گذاری‌های کلان این شورا، جامع و کامل خواهد بود.

طبق اساسنامه شورای عالی، تعداد اعضای این شورا حداقل باید ۷ نفر باشد؛ طی دوره‌هایی اعضای این شورا به ۹ نفر هم رسیده است. البته در هیچ بندی از اساسنامه درج نشده که حداکثر ۹ نفر باشند. ترکیب پیشنهادی که بسیاری از بن بست‌های بین‌نهادی حوزه علمیه را می‌تواند حل کند و شورای عالی حوزه‌های علمیه را به جایگاه اصلی خود نائل آورد به این شرح است:

- ۱) مدیر حوزه‌های علمیه
- ۲) مدیر حوزه‌های علمیه خواهران
- ۳) رئیس جامعه المصطفی
- ۴) رئیس مجمع نمایندگان طلاب
- ۵) رئیس دفتر تبلیغات
- ۶) رئیس مرکز خدمات

ادوار هفتگانه شورای محترم عالی

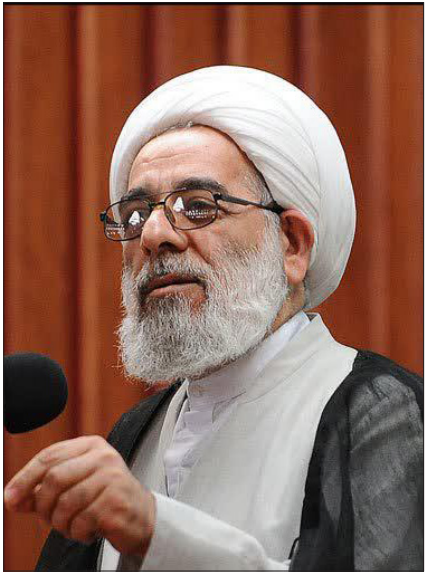
لیست اعضا به تفکیک هر دوره

- سابقه عضویت اعضای فعلی در ادوار مختلف شورای عالی:
- آیت‌الله استادی: هفت دوره
- آیت‌الله مقتدایی: شش دوره
- آیات غروی و حسینی بوشهری: پنج دوره
- آیت‌الله خاتمی: سه دوره
- آیات اعرافی و مروی: یک دوره
- خبرگزاری رسا ▶

دوره اول	دوره دوم	دوره سوم	دوره چهارم	دوره پنجم
۱. حضرت آیت‌الله ناصر مکارم‌شبزاری ۲. آیت‌الله رضا اسادی ۳. آیت‌الله محمد مؤمن قمی ۴. آیت‌الله حسین راستی کاشانی ۵. آیت‌الله عباس محفوظی ۶. آیت‌الله سیدحسن طهری خرمآبادی	۱. آیت‌الله محمد بزدی ۲. آیت‌الله سیدهاشم حسینی بوشهری ۳. آیت‌الله محمد مؤمن قمی ۴. آیت‌الله سیدمحمد غروی ۵. آیت‌الله رضا اسادی ۶. آیت‌الله مرتضی مقتدایی ۷. آیت‌الله سید احمد خاتمی ۸. آیت‌الله محمود رحیمی ۹. آیت‌الله محمود عبداللهی	۱. آیت‌الله رضا اسادی ۲. آیت‌الله سیدهاشم حسینی بوشهری ۳. آیت‌الله محمد مؤمن قمی ۴. آیت‌الله سیدمحمد غروی ۵. آیت‌الله حسین راستی کاشانی ۶. آیت‌الله مرتضی مقتدایی ۷. آیت‌الله سید احمد خاتمی ۸. آیت‌الله محمود رحیمی ۹. آیت‌الله محمود عبداللهی	۱. آیت‌الله رضا اسادی ۲. آیت‌الله سیدهاشم حسینی بوشهری ۳. آیت‌الله محمد مؤمن قمی ۴. آیت‌الله سیدمحمد غروی ۵. آیت‌الله حسین راستی کاشانی ۶. آیت‌الله مرتضی مقتدایی ۷. آیت‌الله سید احمد خاتمی ۸. آیت‌الله محمود رحیمی ۹. آیت‌الله محمود عبداللهی	۱. آیت‌الله رضا اسادی ۲. آیت‌الله سیدهاشم حسینی بوشهری ۳. آیت‌الله محمد مؤمن قمی ۴. آیت‌الله سیدمحمد غروی ۵. آیت‌الله حسین راستی کاشانی ۶. آیت‌الله مرتضی مقتدایی ۷. آیت‌الله سید احمد خاتمی ۸. آیت‌الله محمود رحیمی ۹. آیت‌الله محمود عبداللهی

شورای عالی حوزه‌های علمیه

تاریخچه و نحوه انتخاب اعضا

پس از سخنان رهبر معظم انقلاب، شورای مدیریت حوزه علمیه قم به شورای عالی حوزه علمیه قم تبدیل و مرحوم آیت‌الله مؤمن نیز به عنوان نخستین مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه انتخاب شد.

نحوه انتخاب اعضای شورای عالی:

اعضای شورای عالی حوزه‌های علمیه از سوی جامعه مدرسین به رهبر معظم انقلاب و مراجع عظام تقلید پیشنهاد داده می‌شوند و پس از تأیید افراد از سوی مراجع تقلید و رهبر معظم انقلاب به عنوان اعضای شورای عالی حوزه‌های علمیه معرفی می‌شوند.

خبرگزاری رسا ▶

حجت‌الاسلام فرخ‌فال

تاریخچه:

شورای عالی حوزه‌های علمیه، دستگاهی سیاست‌گذار است که پس از پیروزی انقلاب با انتصاب سه نفر از سوی امام خمینی(ره)، سه نفر از سوی حضرت آیت‌الله گلپایگانی و سه نفر از سوی جامعه مدرسین با عنوان شورای مدیریت حوزه علمیه قم کار خود را آغاز کرد.

پس از ارتحال امام خمینی(ره) و انتخاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان ولی فقیه، ایشان در سخنانی بیان کردند شورای مدیریت به «شورای سیاست‌گذاری» تبدیل و مدیریت از سیاست‌گذاری جدا شود.

شماره پانزدهم خرداد ۱۳۹۹

مکتب رهبری

شورای عالی و برنامه ریزی برای حوزه علمیه

ضرورت نگاه به سی سال آینده

ما امروز داریم فکروزی را می‌کنیم که کشور ما نفت نداشته باشد؛ انرژی، انرژی بدون نفت. کشوری که نفت ندارد، شاید در منابع دنیا هم نفت باقی نماند. دنیا دارد فکروزی آن روز را می‌کند. ما هم با این دردسرهایی که ملاحظه می‌کنید، ایستاده‌ایم برای اینکه آن آینده را، امروز تأمین کنیم. اگر نکنیم، آن روزی که نفت تمام می‌شود، ما نیستیم، اما اثر سوء این عمل ما آن روز خواهد بود. ما مسئول خواهیم بود. باید این فکر را در حوزه نهادینه کنید.

هم مدیران حوزه، هم شورای عالی حوزه، هم بزرگان حوزه، هم حضرات مراجع باید این را بدانند و به این توجه کنند که ما امروز باید به فکر حوزه‌ی قم یا اصفهان یا مشهد یا بقیه‌ی شهرها در بیست سال آینده باشیم؛ در سی سال آینده باشیم. سی سال آینده یعنی چه؟ یعنی دنیایی که احتمالاً هیچ شباهتی با امروز ندارد؛ از لحاظ امکان اثرگذاری، امکان تسخیر دلها، امکان تسخیر سرزمینها. بیست سال قبل این فناوری اطلاعات که این آقای عزیز به این خوبی آمدند اینجا شرح دادند، وجود نداشت؛ چیزی بود، امروز ببینید چه خبر است!

آن روز ما وقتی که فکر امروز را بکنیم، امروز در خلأ باقی نمی‌مانیم. امروز در هر خانه‌ای، در هر مدرسه‌ای، در هر گوشه‌ای، به قول یکی از آقایان شاید در هر روستایی اگر برویم، از فناوری اطلاعات یک چیزی آنجا مشاهده می‌کنیم. حوزه‌ی علمیه می‌خواهد عقب بماند؟ سی سال آینده را به همین قیاس کنید؛ البته با یک شتاب بیشتری. یعنی شتاب علم در این بیست سالی که گذشت، یقیناً بمراتب کمتر خواهد بود از شتاب علم و پیشرفت علم و فناوری در بیست سالی که پیش روی ماست؛ در سی سالی که پیش روی ماست. ۸ آذر ۱۳۸۶ ▶

حسین خانی؛ معاون سابق تهذیب حوزه

ارتباط ضعیف شورای عالی با بدنه حوزه

اعضای شورای عالی حوزه کافی نیست بلکه شورای عالی باید به قدری در انقلابی گری پیش گام باشد که دیگران نتوانند این ظرفیت را از شورای عالی بگیرند. خبرگزاری رسا ▶

شنیدن ایده‌ها و درد دل‌های طلاب بسیار ضرورت دارد که متأسفانه در طی دوره‌های مختلف این نقص باقی است. صرف اعتقاد به انقلاب یا اعتقاد به سیاست های خارجی در راستای اهداف نظام، برای

اعضای شورای عالی به عنوان فرد حقیقی به واسطه شرکت در کلاس‌های درس، ارتباط مناسبی با طلاب دارند؛ اما ارتباط به عنوان اعضای شورای عالی و

پیشنهاد برای ترکیب حقیقی حقوقی شورای عالی

جای خالی نمایندگان طلاب

ناصر میرزایی

کاستی‌هایی که وجود دارد و مورد اشاره امامان انقلاب هم بوده، برطرف شود.

شورای هشتم با قوت، می‌تواند حوزه علمیه تراز انقلاب اسلامی و پیشرو در جهت تحقق تمدن اسلامی را پایه‌ریزی کند و امروز، یک فرصت تاریخی است برای نیل به این مهم. این مطالبه‌ی خاضعانه‌ی طلاب انقلابی از جامعه محترم مدرسین است.

بی‌شک وقتی طلاب انقلابی می‌بینند مورد توجه جامعه محترم مدرسین هستند؛ کید و مکر خناسان و بدخواهانی که با «تبلیغات سوء» تمایل دارند بین ارکان بالادستی حوزه علمیه و بدنه طلاب، شکاف ایجاد کنند، خنثی و زایل خواهد شد. ▶

را نادیده نگرفته و نمی‌گیریم پس در وهله‌ی عمل هم طلاب انقلابی باید حس کنند اهمیت دارند و به طرح‌ها و ایده‌های ایشان، اعتنا خواهد شد.

در نظر بگیرید اگر جامعه محترم مدرسین قبول کند که رییس مجمع نمایندگان طلاب یکی از اعضای حقوقی شورای عالی باشد، چه اتفاق مبارکی خواهد افتاد. چه شور و نشاطی در حوزه ایجاد خواهد شد. حتی در انتخابات آتی مجمع نمایندگان، هم افراد قوی‌تری کاندید خواهند شد هم مشارکت طلاب خیلی بیشتر خواهد شد.

ساختار تشکیلاتی فعلی حوزه علمیه که با زحمات امامان انقلاب حاصل شده است؛ ساختاری قوی و مناسب است؛ فقط لازم است

همواره یکی از سؤالات و ابهامات طلاب انقلابی حوزه علمیه این است: نقش طلاب در «ترسیم سیاست‌های کلان حوزه علمیه» چیست؟ جایگاه مجمع نمایندگان کجاست؟ چه تضمینی برای اجرایی شدن مصوبات و پیشنهادات این مجمع وجود دارد؟ چرا تا بحال دیده یا شنیده نشده طرح‌های مجمع نمایندگان طلاب، آنگونه که بایسته و شایسته است از سوی شورای عالی مورد تقدیر و تصویب قرار بگیرد؟ چرا در ذهن طلاب، جایگاه مجمع نمایندگان باید در حد یک «ماشین امضاء» تنزل یابد؟

اصلاً چرا از سوی مجمع نمایندگان نباید یکی دو نفر، به عنوان نماینده طلاب، عضو شورای عالی باشند؟ اگر معتقدیم نقش طلاب

نقش حوزه در اداره‌ی جامعه

رهبران آینده‌ی انقلاب و کشور را در حوزه بسازید

نقش حوزه، غیر از جنبه‌های فرهنگی در اداره‌ی جامعه است. ما نباید از نقش سیاسی حوزه و شخصیت‌های حوزوی در اداره‌ی جامعه غافل شویم...
• مناهج:

اینکه نقش حوزه علمیه حداقلی باشد یا حداکثری، بسته به نگاه سیاست‌گذاران حوزه علمیه است. این، شورای عالی است که جهت و میزان حرکت حوزه‌های علمیه را تعیین خواهد کرد.

منتخبین شورای عالی، به هر میزان دوراندیش و دارای نگاه‌های کلان اجتماعی و حتی بین‌المللی باشند، حوزه علمیه نیز پویا و فعال خواهد شد. ▶

رهبران آینده‌ی انقلاب و کشور را در حوزه بسازید

نقش حوزه، غیر از جنبه‌های فرهنگی در اداره‌ی جامعه است. ما نباید از نقش سیاسی حوزه و شخصیت‌های حوزوی در اداره‌ی جامعه غافل شویم. این، چیزی مهمی است. شما باید رهبران آینده‌ی انقلاب و کشور را در حوزه بسازید و پرورانید و فراهم کنید؛ شخصیت‌هایی که بتوانند رئیس‌جمهور و وزیر و نماینده و نظریه پرداز سیاسی باشند. امام خمینی‌ای ۷ آذر ۱۳۶۸

A black and white portrait of Ayatollah Khomeini, showing him from the chest up. He is wearing a dark turban and has a long, white beard. He is looking slightly to the right of the camera with a serious expression.

توجه به طلاب انتقادی

مطالبات امام خمینی از جامعه مدرسین

عضویت نمایندگان طلاب در شورای عالی

حضرات مدرسین محترم، شما حاصل سالها تلاش حوزههای علمیه می باشید. من به هیچوجه خدمات ارزنده شما را فراموش نمی‌کنم و ولی شاید خود را در گردن تبلیغات ما سوء فطرت می‌بینید. مثلاً چه اشکالی دارد که طلاب خارج از مرز درس تفسیر و فقه را بیاموزند؟ چرا باید بیایند تا بدانند که هستی ما در چرخش دارد و بهتر از آنچه شورای مدیریت فعلی انجام می‌دهد، نمی‌توانند انجام دهند. شما باید امام معنی خود را نمایندگی کنید و جوانان حوزههای علمیه و دانشجوانان را به آن جذب و مطمئن باشید که نه برای عزیز از اسلام چیزی را می‌خواهید و نه آنه را!

ایمان به جامعه مدرسین ۱۳۷۹

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

وظیفه عالمان و اندیشمندان
 دین در ارائه متکامل‌ترین دین
 الهی دوچندان می‌گردد تا بتوانند
 از سرچشمه قرآن و سنت، کام
 تشنه‌ی جویندگان حقیقت را
 سیراب سازند و این فرایند، ساز
 و کاری فراتر از مسند مقدس و پر
 افتخار «افتاء» رومی طلبد.